
KAHRAMANMARAŞ'TA GÜNÜBİRLİK REKREASYON ALANINA BİR ÖRNEK: BAŞKONUŞ

An Example of Daily Recreation Area in Kahramanmaraş: Başkonuş

Doç.Dr.Mehmet TIRAŞ¹

Özet

Araştırma konusu günübirlik rekreasyon alanı Başkonuş, Kahramanmaraş-Andırın yolu üzerinde Yenice kale köyü çevresinde yer alan ve zengin bir orman dokusuna sahip yayla özelliği gösteren bir sahadır. Başkonuş yaylası rekreasyon alanının çekiciliği, iklim özellikleri ve bitki örtüsünün ortaya çıkardığı manzara güzelliğine dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Rekreasyon, Günübirlik rekreasyon alanı, Başkonuş Yaylası*

ABSTRACT

The subject of this study is on daily recreational area Başkonuş that lies on Kahramanmaraş-Andırın road and surrounds Yenice kale Village. Başkonuş Plateau has thick forest. The attraction of Başkonuş the beauty of that climatic and vegetational characteristics.

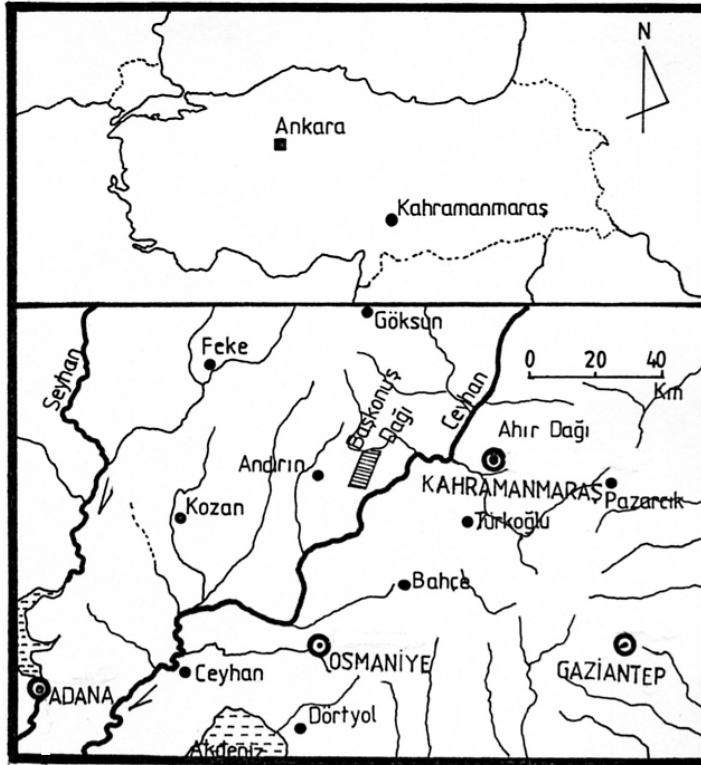
Keywords: *Recreation, daily recreational area, Başkonuş Plateau*

---

¹ Sütçüimam Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Kahramanmaraş.

Giriş

Bilindiği gibi rekreasyonel amaçlı yaylacılık ülkemizin daha çok Akdeniz Bölgesi'nde gelişmiştir(Koca;1995,s,82).Araştırma alanı da, Akdeniz Bölgesi'nin Adana Bölümü'nde Kahramanmaraş ili sınırları içerisinde bulunmaktadır (Şekil 1). Söz konusu rekreasyon alanı Kahramanmaraş şehri ile Andırın ilçe merkezini birbirine bağlayan kara yolunun 55. km si üzerinde ve il merkezinin batısında yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırma sahasının lokasyon haritası.

Türkiye'de son yıllarda turistik özelliği olan kıyılar, büyük kentlerin çevresindeki köyler, antik kentlerin yanındaki kırsal yerleşmeler, ulaşım güzergahlarındaki köyler, dağlık sahalara, ormanlar turizme yabancı değillerdir(Soykan:2003). Ayrıca ülkemizde son dönemlerde kentlerin hızlı ve çoğu yerde de plansız büyümesi, iş olanaklarının bu büyük şehirler çevresinde yoğunlaşması gibi gerekçelerle doğal alanlardan uzak, şehirlerin gürültülü ve rahatsız edici ortamlarında yaşamak durumunda olan insanların, iklim ve bitki örtüsü yönünden çekici gelen yerlere ilgisini artırmıştır. Ülke nüfusunun ekonomik ve kültürel seviyesindeki yükselme ile birlikte özel otomobil sayısının artışına bağlı olarak,

özellikle şehir yerleşmelerinin çevresinde daha çok hafta sonu dinlenmek ve eğlenmek amacıyla günübirliğine gidilen rekreasyon alanlarına ihtiyaç her geçen gün daha da artmaktadır(Köse:1997). Doğal ortamların el değmemişliği, günümüzde turizmin yönünü kıyılardan dağlara, ormanlara ve kültürel alanlara doğru değiştirmesine neden olmaktadır.

Araştırma alanımızı oluşturan Başkonuş Dağı, Kahramanmaraş ve çevresinde günübirlik rekreasyon amaçlı faaliyetlerin yoğunlaştığı önemli sahalardan birisidir. Günübirlik olarak dinlenen, piknik yapılan ve yayla özelliğine sahip sahada, Kahramanmaraş İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'ne bağlı 10 hektar büyüklüğünde bir orman içi dinlenme yeri bulunmaktadır.

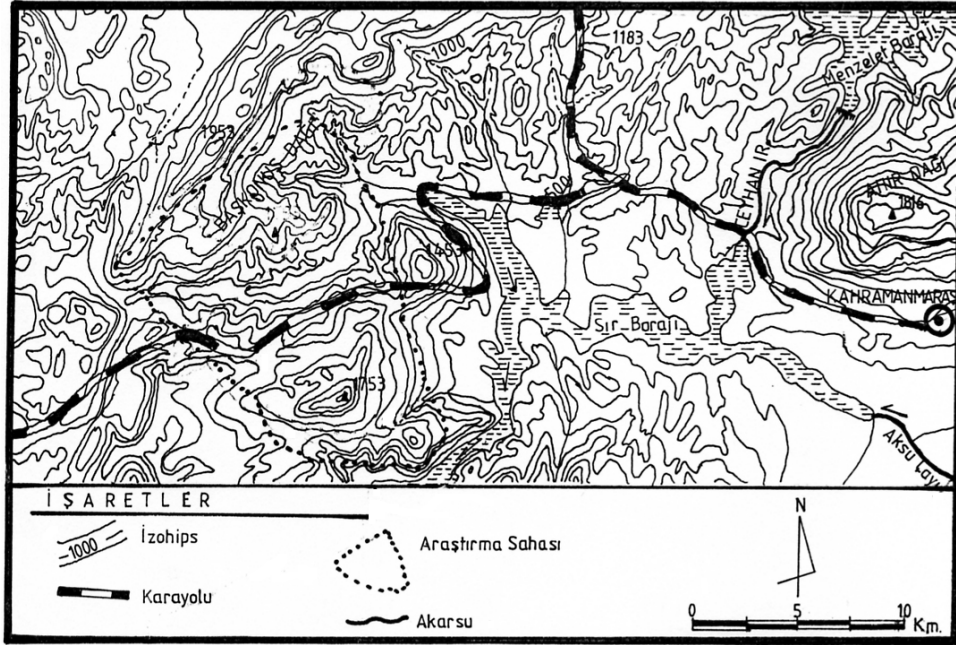
Bu çalışmamızın amacı söz konusu sahanın coğrafi özelliklerini ortaya koyarak sorunları belirlemek ve bunlara çözüm önerileri sunmaktır.

Doğal Çevre Özellikleri

Özellikle yaz mevsiminde önemli bir rekreasyon alanı haline gelen Başkonuş adını üzerinde yer aldığı dağdan almıştır. Söz konusu sahada özellikle iki alan önemlidir. Bu alanlar aynı zamanda yörenin de zirvesini oluşturan Deliktaş Tepesinin(1753 m.) hemen kuzeyindeki küçük düzlüklerdir. Bunlardan birincisi Kahramanmaraş şehri-Andırın yolu üzerinde bulunan Yediardıç sahasıdır(Foto 1). Doğu batı yönünde uzanan ve içerisinde bir de orman içi dinlenme parkının yer aldığı söz konusu düzlüğün etrafı yüksek dağlarla çevrilmiştir. Bu saha en dar yerinde 200 m.yi, uzunluğu ise 1.5 km. yi bulmaktadır. Tabanı step türleri ile kaplı olan bu sahada sürekli akış gösteren bir akarsu bulunmaması nedeniyle bir akarsu aşındırmasına da rastlanmamaktadır. Adı geçen düzlük üzerinde Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğü tarafından bir geyik üretme istasyonu kurulmuş ve daha sonra da burada yetiştirilen geyikler doğaya salınmışlardır. Başkonuş günübirlik rekreasyon alanı içerisinde ve Kahramanmaraş-Andırın karayolu kenarındaki söz konusu alan, dinlenme ve piknik için gelenlerin ilk uğrak yeri olmaktadır (Şekil 2). Buraya yaklaşık 3 km. mesafede bulunan ve daha yüksekte yer alan 'Sersem Tarlası', gerek düz arazi varlığı ile ve gerekse sahip olduğu bitki formasyonu(kökнар.sedir vb.) nedeniyle günübirlikçiler tarafından ziyaret edilen ikinci önemli mevkidir(Foto 2.). Başkonuş Dağı üzerinde Yediardıç ve Sersem Tarlası gibi günübirlik rekreasyon faaliyetleri için uygun iki alan daha bulunmaktadır. Sersem Tarlasından daha yüksekte bulunan bu düzlükler su bulunmadığı için insanlar tarafından fazlaca tercih edilmemektedirler.

Toroslar ile Nur Dağları arasında bulunan Başkonuş Dağları Miosen ve Pliosen de yükselerek tamamen kara durumuna geçmiştir. Bu formasyonun sıkışmalara bağlı olarak ani bir şekilde yükselmesi yamaçların eğim değerini artırmış ve dağın kenarlarında önemli moloz yığınları meydana gelmiştir. Başkonuş Dağında kalker formasyonları hakim olduğundan bunlar üzerinde karstik (lapyalar) şekiller de gelişmiştir (Korkmaz;

2001).Başkonuş Dağının zirvesi olan Deliktaş Tepesi(1753 m.) yükseltiye sahiptir ve Akdenize olan kuş uçuşu uzaklığı 78 km. kadardır. Söz konusu dağ, Nur(Amanos) Dağlarından Ceyhan Irmağı yarma vadisi ile ayrılmış durumdadır. Bu dağlık saha Güney Doğu Torosların batı kısmını oluşturmaktadır.

Şekil 2. Araştırma Sahasının Topoğrafya Haritası

Araştırma sahsına çekicilik kazandıran unsurlardan biri de sahip olduğu iklim özellikleridir. Yörede Akdeniz iklimi hakim olmakla beraber sıcaklık elemanlarında değişimler olmaktadır. Yükseltinin fazla olmasından dolayı yazları serin geçen sahada kış mevsimi ise daha çok kar yağışlı ve uzun geçmektedir. Mayıs ayından itibaren sıcaklık değerlerinin uygun olmasıyla birlikte canlanan günübirlik rekreasyonel faaliyetler yaz mevsiminde daha da artmaktadır. Eylül ayı sonlarına doğru ise sıcaklık değerlerinin düşmesiyle bu faaliyette kesintiye uğramaktadır.

Tablo 1. Kahramanmaraş'ta Ortalama Sıcaklıkların Aylık Gidişi

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Ort.Sıcaklık	4.5	6.2	10.3	15	20	25	27.6	28	25	19	11	6	16.5

Kaynak: D.M.İ.G.M. Verilerinden Faydalanılmıştır.

Araştırma sahsında yıllık sıcaklık ortalaması 16.5 C° dir (Tablo 1). Sıcaklıkların aylık gidişi incelendiğinde ise, ortalamaların 4.5 C° (ocak) ile 28 C° arasında değiştiği görülmektedir. Sıcaklık değerinin en düşük olduğu ocaktan itibaren sıcaklık değerlerinde

yükselme başlamakta ve mayıs ayında bu değerin 20 C° in üzerine çıktığı görülmektedir. Sıcaklık değerin en yüksek olduğu ay ise ağustos (28 C°) ayıdır. Daha öncede ifade edildiği gibi günü birlik rekreasyonel faaliyetlerin başladığı dönem, sıcaklık değerlerinin 20 C° nin üzerine çıktığı yaz mevsimi ve eylül ayıdır. Bu dönemde sıcaklık değerlerinin insanları rahatsız edecek derecede yükselmesi Başkonuş gibi uygun orman alanlarını, günübirlik de olsa çekici hale getirmektedir.

Fotoğraf 1. Başkonuş Dağında Yedi Ardıç piknik alanından bir görünüş

Kahramanmaraş'ta ekonomik durumu iyi olan ailelerin bir kısmı ise Ahır Dağı eteklerinde inşa etmiş oldukları ve "bağ evi" olarak adlandırılan yazlık evlere taşınmakta ve 3-4 ay (haziran-eylül arası) bu evlerde kalmaktadırlar. Kahramanmaraş'ta yazlık bağ evi olmayan ailelerin bir kısmı ise, özellikle hafta sonları yoğun olarak, günübirlik rekreasyon sahalarına akın etmektedirler. Başkonuş günübirlik rekreasyon alanı da uygun iklimatik ve ulaşım şartları ile zengin bitki varlığına bağlı olarak ilgi görmektedir.

Araştırma alanına çekicilik kazandıran unsurlardan biri de sahip olduğu doğal bitki örtüsüdür. Bu bitki örtüsü içerisinde kızılçam, karaçam, sedir, köknar, meşe, ardıç, akçaağaç, dişbudak, boylu ardıç, gürgen dere kenarlarında da çınar ve kızılğaç gibi orman elemanları yayılış göstermektedir. Bunlar saf veya karışık topluluklar halinde bulunurlar. Ayrıca dağ, çeşitli step türlerinin de yer aldığı zengin bir floraya sahip bulunmaktadır. Otsu bitkiler açısından zengin olan sahada 520 tür tespit edilmiştir (Varol:1999). Bu özellikleri

Kahramanmaraş'ta Günübirlik Rekreasyon Alanına Bir Örnek: Başkonuş

ile Başkonuş orman alanının Kahramanmaraş ili orman alanı içerisinde tür zenginliği bakımından önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

Rekreasyonel Faaliyetlerin Gelişiminde Sosyal Faktörlerin Rolü

Araştırma alanında, günübirlik rekreasyon faaliyetlerinin gelişmesinde doğal çekiciliklerin yanında, Kahramanmaraş şehrine yakın oluşun büyük bir rolü vardır. Kahramanmaraş şehri ile araştırma alanı arasındaki mesafe 55 km. olup, yol asfalt kaplamadır. Başkonuş Dağı etrafında bulunan Topçalı, Rahmacılar, Yaylaüstü ve Saygılı gibi köylerdeki bazı aileler geçmişte (1960-1965'lere kadar), araştırma konumunu oluşturan Başkonuş yaylasını hayvancılık faaliyeti için değerlendiriyorlardı. Günümüzde ise çevre köylerde üretilen çeşitli hayvansal ve tarımsal ürünler için, Başkonuş günübirlik rekreasyon sahasının pazar fonksiyonu görme olanağı oldukça sınırlı kalmaktadır. Ancak yine de çevre kırsal bölgede üretilen yoğurt, yumurta, meyve ve sebzeler Başkonuş'a getirilerek yol kenarında pazarlanmaya çalışılmaktadır.

Fotoğraf 2. Sersem Tarlası piknik alanı, köknar ve sedirlerden oluşan bir orman sahası içerisindedir.

Başkonuş yaylasında kurulan geyik üretme çiftliği, alanın tanınmasında önemli rol oynamıştır. Korunaklı bir alan içerisinde yetiştirilen geyiklerin üretimindeki başarıdan

dolayı kısa zamanda sayısı artmıştır. Daha sonra ise geyikler doğaya salıverilmişlerdir. Söz konusu bu geyikleri gününbirlik ziyaretçiler doğada zaman zaman görebilmektedirler.

Sonuç

Başkonuş gününbirlik rekreasyon alanı, 1984 yılında ‘‘Başkonuş Ormaniçi Dinlenme Yeri ve Geyik Üretme İstasyonu’’nun kurulmasıyla çevrede daha iyi tanınmaya başlamıştır. Yaklaşık 10 ha. lık bu alanın işletilmesi özel girişimciler tarafından yapılmaktadır. Yaz mevsiminde günde ortalama 150-200 aracın giriş yaptığı Başkonuş yaylasında hafta sonları yoğunluk daha da artmaktadır.

Araştırma alanında bulunan en önemli gününbirlik rekreasyonel saha Yediardıç piknik alanıdır. Bu alanda, önceleri çevre köylüler tarafından işletilen iki kahvehane mevcutken 1984 yılında Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğü tarafından 2 adet konut ile 1 adet giriş kontrol ünitesi olarak işlev gören bir bina yapılmıştır. Bunlara ilave olarak 1 adet lokanta, 1 fırın, wc, çocuk oyun parkı, 5 adet çeşme bulunmaktadır. Söz konusu alanın elektrik, telefon, yol ve çevre düzenlemesi de yapılmıştır (Fotoğraf 3).

Fotoğraf 3. Başkonuş yaylasında sedir ve köknarlardan oluşan orman sahası

Başkonuş Dağı üzerinde yer alan ikinci gününbirlik rekreasyon sahası ise Yediardıç piknik alanına 3 km uzaklıkta olan, Sersem Tarlası olarak ta bilinen alandır. Sersem yaylası, Yediardıç alanından yaklaşık 450 m.daha yüksektedir. Etrafı ormanlarla çevrili olan bu gününbirlik rekreasyon alanında çeşme ve wc dışında herhangi bir altyapı mevcut

değildir. Günübirlik dinlenmek amacıyla buraya gelenler, alanın ortasında yer alan su kaynağının akışına bağlı olarak gelişmiş olan söğüt ağaçlarının gölgelerinde ve çevredeki yamaçlarda yer alan orman ağaçlarının altlarında piknik yapmak suretiyle dinlenmektedirler. Sersem yaylasına Yediardıç giriş kontrol sahasından geçilerek ulaşılmaktadır.

Doğal özellikleri tahrip edilmiş bir çevrenin çekiciliğinin büyük ölçüde kaybolacağı düşünüldüğünde, çevrenin korunmasının ve temiz tutulmasının önemi daha iyi anlaşılır. Bu nedenle Sersem yaylasına da Yediardıç yaylasında olduğu gibi elektrik, su, yol gibi temel altyapı hizmetlerinin getirilerek burasının çekiciliğinin artırılması ve çevrenin daha iyi korunması mümkün olacaktır.

Başkonuş yaylası, bitki örtüsü-yer şekilleri-iklim özelliklerinin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmış olan günübirlik dinlenme amaçlı bir çekim merkezidir. Bu alanın gelişmesinde Kahramanmaraş şehir merkezine yakınlığı (55 km.) ve yol standardının iyi oluşu önemli olmuştur. Araştırma alanında daha rahat ve güvenli bir ortam oluşturulması için piknik alanlarının sınırlandırılması, piknik masalarının uygun konumlara yerleştirilmesi, taşıt yollarının ve yürüyüş parkurlarının yeniden düzenlenmesi, su kaynaklarının çoğaltılarak çeşme sayılarının artırılması gereklidir. Bu düzenlemeler yapıldığı takdirde günübirlik gelenler daha rahat ortamda dinlenme ve eğlenme olanağı bulacaklar ve söz konusu faaliyetin gelişmesinde önemli olan doğal çevre de fazla zarar görmeden korunmuş olacaktır.

Kaynakça

- AVŞAR, M.D., 1999- Kahramanmaraş-Başkonuş Dağı Ormanlarında Başlıca Meşcere Kuruluşları ve Kültürel Öneriler. KTÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü.Yüksek Lisans Tezi. Trabzon
- DOĞANAY, H., 2001- Türkiye Turizm Coğrafyası, Atatürk Üniversitesi. K. Karabekir Eğitim Fakültesi. Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı Çizgi Kitabevi. Konya
- DOĞANER, S., 2001- Türkiye Turizm Coğrafyası, Çantay Kitabevi,İstanbul
- KORKMAZ, H., 2001- Kahramanmaraş Havzası'nın Jeomorfolojisi. K. Maraş Valiliği, İl Kültür Müdürlüğü Yayınları. No: 3. K.Maraş
- KOCA, H., 1995- Gözne'de Yayla Turizmi. Doğu Coğrafya Dergisi. Sayı: 1 Erzurum
- KÖSE, A., 1997- Kaz Dağında Doğal Çevre Özelliklerine Dayanan Günübirlik Rekreasyon Alanlarına Üç Örnek: Ayazma, Pınarbaşı ve Sütüven. Türk Coğrafya Dergisi. Sayı:32. İstanbul

- ÖZGÜÇ, N., 2003- Türkiye Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler. Çantay Kitabevi. İstanbul.
- PAMİR, H.N., 1/ 500 000 Ölçekli Türkiye Jeoloji Haritası. Hatay Paftası. MTA Yayını. Ankara
- SOMUNCU, M., 1997- Doğu Karadeniz Bölümünde Yayla-Dağ Turizminin Bugünkü Yapısı, Sorunları ve Geleceği. Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, Sayı:6 Ankara.
- SOYKAN, F., 2003- Kırsal Turizm ve Türkiye İçin Önemi. Ege Coğrafya Dergisi . Cilt 12. Sayı 1. İzmir.
- TIRAŞ, M., 2001- Zorkun Yaylası. Türk Coğrafya Dergisi. Sayı:36. İstanbul
- YAZICI, H., 1996- Günübürlük Rekreasyon Alanlarına Tipik Bir Örnek: Erzincan Ekşisu Yöresi. Türk Dünyası Araştırmaları. Sayı: 105, Sayfa: 217. İstanbul
- ZAMAN, M. 2001- Doğu Karadeniz Bölümü Geleneksel Yayla Şenliklerine Tipik Bir Örnek: Kadirga-Otçular Şenlikleri. Türk Coğrafya Dergisi Sayı:35, İstanbul

Kahramanmaraş'ta Günübirlik Rekreasyon Alanına Bir Örnek: Başkonuş